

MET STILLE TROM VERDWENEN. WAAR ZIJN ZIJ GEBLEVEN?

De geelgors en de bonte kraai

Door Hans Warren

Tekening van de schrijver

Het is wel eens prettig, alles te vereenvoudigen, tot zijn essentie terug te brengen.

De geelgors, dat is de zomer, de bonte kraai de winter.

Een hete dag in het rijpe koren, overal sjiirpen sprinkhaantjes, het is loom en slaperig, en van alle kanten klinkt het slepende liedje van de geelgors. De vogel zelf is als een verpersoonlijking van zon en zomer met zijn warme goudgeel en rosbruin, hij heeft iets ritselends en droogs. Ofwel het is winter, en dan goed winter, met een flink pak sneeuw en boomkruinen, geëtt tegen een wat rossig-gele lucht. Daarin het sonore krassen van de bonte kraaien, in zwermen langs de zeekust. Ze dragen mossels omhoog in de lucht en laten ze te pletter vallen op het basalt van de zeevering. Dan eten ze gulzig het heerlijke weekdier op.

De geelgors en de bonte kraai — ik neem ze als voorbeelden. Het wemelde er van op ieder akkertje, langs elke dijk. De geelgors is in Zeeland al wel vijftien jaar uitgestorven. Niemand schreef er nog ooit een woord over, het simpele, onopvallende dier verdween met stille trom, ongemerkt blijkbaar. Gewoon weg. En de bonte kraai is een zeldzaamheid geworden. Hé, een bonte kraai, als je er drie of vier gedurende de winter ziet, mag je blij zijn. Wel al ongeveer vijf en twintig jaar schrijf ik niet meer over vogels. Maar er komen nog wel eens mensen naar me toe, die vogels willen zien. Dan neem ik ze mee naar die enkele plekjes in Zeeland waar je je hart op kunt halen aan een flink aantal kluten, aan zwermen bergeenden, aan vluchten putters. Hoe juist die soorten het uithouden, is onbegrijpelijk. Die mensen zijn dan verrukt, en ik zwijg maar over het ontbreken van de kreten van de visdief, de dwergstern en de grote stern, over de volkomen verdwenen wielewaal, de kwartel in het koren, het steenuiltje, de torenvalk, de paapjes langs de dijken — alles uit het landschap en het gehoor verdwenen.

Een ander voorbeeld uit vele nog: wie heeft „mijn” vogelparadijs, de Kaloot bij Borssele, met het aansluitende Zuid-Sloe tot aan de Sloedam gekend vóór 1945? Vrijwel niemand, maar het was een van de rijkste gebieden van ons hele land. Er is niets, maar dan ook niets van over. Vanaf de kerncentrale bij Borssele tot aan Vlissingen-Oost is het één cultuursteppe vol fabrieken en stank.

Slag op slag wordt toegebracht, de enkele vogels die zich weten te redden concentreren zich op de schaarse plekjes waar nog een paar heesters of een boom staat, of waar een stukje dras, onbruikbaar land ligt. Dan lijkt het of hier en daar van een toenemen gesproken mag worden — het is helaas schijn, en op die plekjes wordt het restantje dan verder uitgemoord door vergif, zwervkatten en menselijk onverstand. En ondertussen mist blijkbaar

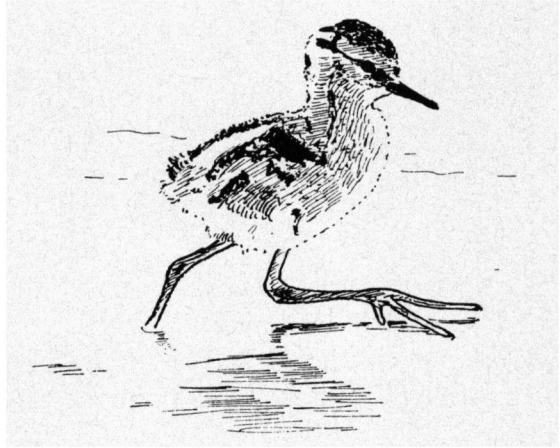
niemand de geelgors en de bonte kraai, de visdiefjes en de steenuilen, en kauwtjes leven blijkbaar erg lang, want je ziet nooit een jong. Hoe vlug, hoe langzaam werkt vergif?

Is het een wonder dat ik er echt geen aardigheid meer in heb, dat ik me meer erger dan dat ik geniet als ik de natuur inga? Vogels zijn zo ongeveer „alles” voor me geweest, en ik weet dat de natuur een ongekend regenererende kracht heeft.

Doch nu staan wij, mensen, over de grens, het geweld dat we haar thans aandoen is niet meer te tolereren.

Natuurlijk denkt u al lang dat ik een verschrikkelijke pessimist ben. Ik ben juist eerder optimistisch, maar de realiteit gebiedt me te erkennen dat we op gebied van de natuurvernieling de limieten van het toelaatbare al lang hebben overschreden.

Toch stapt dit jonge tureluurtje nog dapper het leven tegemoet, en mogelijk krijgt het een klein kansje, de geelgors in zijn zomers en de bonte kraai in zijn winters te begroeten. Dan moeten we het wel met alle macht helpen!

• J. A. M. Warren, *Pijkesweegje 1, Kloetinge, post Goes.*

De heer Warren schreef over het vogelleven in Zeeland o.m. in „De Levende Natuur” (1942-1943), „In Weer en Wind” (1947-1949), „De Wandelaar” (1949), *Zeeuws Tijdschrift* (1950/51) en het „Driem. Bericht Deltawerken” (1960).